

Ètica en el dia a dia

Vetllant pel respecte a les decisions expressades

Febrer 2020

Autoria:

Concepción Picó Castellanos

COL·LEGI OFICIAL
INFERMERES I INFERMERS
BARCELONA

Descripció del cas

La Berta té 90 anys i viu a casa seva acompanyada, des de fa anys, d'una cuidadora, l'Àngela, amb qui sempre ha mantingut molt bona convivència. Té una filla que viu a Alemanya, que la truca sovint i la visita cada tres mesos. Fins fa un temps feia una vida tranquil·la i activa en relació a la seva edat. Feia un passeig pel matí i a la tarda mirava la televisió o escoltava la ràdio. S'interessava i estava al cas de tot el que passava i se la veia feliç.

Fa uns mesos va patir una descompensació cardíaca que la va mantenir ingressada durant quatre setmanes. Va tornar a casa amb una alta dependència per les activitats de la vida quotidiana, quasi sense forces. Es mantenia asseguda només una estona al matí i després restava al llit. Menjava molt poc.

La Núria, la seva infermera, la visita amb freqüència i manté contacte continu amb la cuidadora, amb qui ha establert una bona dinàmica. En Joan, el metge de la Berta, coneix tot el procés clínic. La va visitar la primera setmana després de l'alta hospitalària i segueix la situació a través de la Núria, que l'ha anat informant del deteriorament progressiu que s'està produint.

La filla de la Berta ha parlat amb la Núria per compartir la voluntat expressada per la seva mare que, de forma reiterada, sempre ha dit que «quan ja no pugui gaudir ni participar de la vida (...) no em feu continuar!». També ha compartit algun dubte en relació al seu compliment. Aquest desig de la Berta ja era conegut per la Núria i el seu metge i ho havien deixat registrat a la seva història clínica.

El deteriorament de la Berta s'agreuja i cal avaluar el suport necessari, replantejant la situació com a final de vida. En una visita conjunta d'en Joan i la Berta, detecten un edema articular al genoll dret i una glicèmia elevada. En Joan decideix practicar-li una punció evacuadora al genoll, iniciar la insulinització per mantenir les glicèmies controlades i programar una analítica general. En aquest moment, la Núria defensa la voluntat expressada per la Berta però en Joan manifesta que, com a metge, la seva responsabilitat i raó professional és «tractar i preservar la vida fins al final». Així que procedeix a fer la punció evacuadora

amb una important manifestació de dolor de la Berta. La Núria intenta parlar amb en Joan per manifestar-li el seu desacord però no aconsegueix que es canviï la pauta.

Anàlisi de la situació

Ens trobem amb una situació on cal un canvi d'orientació en el pla d'atenció. Intentar tractar simptomatologies no vitals amb tractaments de certa agressivitat i, per tant, també causants de dolor, pot ser un aferrissament terapèutic. Reorientar l'actuació per acompanyar-la en el seu final de vida, oferint-li mesures de confort i suport per a reduir el patiment, és la opció de cures que la Núria defensa. A més a més, hi ha coneixement de la voluntat de la Berta, que de forma clara va expressar, explícitament, el seu desig de no continuar si no podia gaudir mínimament de la vida.

La situació planteja una disparitat de criteris en l'abordatge terapèutic del cas entre el metge i la infermera, que reflecteix una proposta de perllongar la vida, enfront dels valors que orienten a ajudar-la a viure el final de la vida el millor possible i a complir la seva voluntat.

Repte ètic: Què puc fer?

Davant d'aquesta situació i, tenint en compte que la responsabilitat legal de la decisió clínica final correspon al metge, el dilema ètic que se li planteja a la Núria contraposa l'ètica professional amb les responsabilitats dins l'equip de salut. La Núria es pregunta: quina és la seva responsabilitat davant de la Berta i la seva filla si s'apliquen els tractaments pautats? Com ha d'actuar?

La Núria és responsable de vetllar perquè es respecti la voluntat de la Berta i, per tant, ha de participar en la presa de decisions clíniques aportant la seva visió de la situació clínica i la defensa de la voluntat de la Berta. Així ho ha intentat, sense aconseguir arribar a un acord.

Així el repte ètic és continuar buscant un camí de consens amb el metge, que doni pas a un bon final de vida de la Berta. Des del respecte pels valors i sentit de responsabilitat professional d'en Joan, cal parlar novament amb ell i exposar-li la prioritat de reorientar el pla d'atenció cap a l'atenció pal·liativa. Cal posar-se en contacte amb l'equip de PADES, exposant els cas i, si cal de forma conjunta, fer la proposta de derivació.

Posteriorment la Núria pot tornar a parlar del cas amb en Joan i parlar amb tranquil·litat de l'enfocament dels plans d'atenció de persones en situació de final de vida, reconeixent les dificultats emocionals, els sentiments de fracàs o les pors que poden sentir els professionals en aquests casos.

Els valors relacionats amb aquest cas són els de **Responsabilitat i Compromís professional**

Els articles del Codi que hi fan referència són:

Article 21

La infermera, quan observa que, per qualsevol raó, una col·lega no és capaç de complir adequadament les seves responsabilitats, li presta suport i pren totes les mesures necessàries per protegir la seguretat de la persona atesa.

Article 29

La infermera té la responsabilitat de participar en la presa de decisions clíniques sobre el final de la vida amb l'equip de salut i la persona atesa o amb la família i/o persones significatives quan la persona no pot decidir o així ho desitja. És especialment important que aporti la seva valoració professional davant les decisions relacionades amb l'adequació i/o limitació de l'esforç terapèutic, el rebuig al tractament i la sedació.

Article 30

La infermera vetlla, en el marc de la legislació vigent, perquè es respecti la planificació anticipada de decisions sanitàries o les voluntats anticipades, en el cas que la persona atesa així ho hagi expressat i/o disposat.

Article 66

La infermera vetlla, en el marc de la legislació vigent, perquè es respecti la planificació anticipada de decisions sanitàries o les voluntats anticipades, en el cas que la persona atesa així ho hagi expressat i/o disposat.

[Descarrega't el Codi d'Ètica de les Infermeres i Infermers de Catalunya](#)